

Vplyv inflácie na rodiny na Slovensku

Lubica Černá

Na úvod niekoľko všeobecných údajov o Slovensku.

Dátum vzniku SR: 1.1.1993

Jazyk: slovenský

Poloha: Slovenská republika sa nachádza v strednej Európe a hraničí s Rakúskom, Českou republikou, Maďarskom, Poľskom a Ukrajinou.

Počet obyvateľov: 5,460 mil.

Rozloha: 49.035 km²

Mena: Euro, 1 € = 100 centov

Náboženstvo: prevažne rímsko-katolícke

Územnosprávne členenie: 8 krajov: Bratislavský, Trnavský, Nitriansky, Trenčiansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický

Prezident republiky: Peter Pellegrini

Predseda vlády: Robert Fico

Vládnuce strany: Smer, Hlas, SNS

Základné **ekonomicko-hospodárske charakteristiky Slovenska** zahŕňajú tieto kľúčové oblasti:

Slovenská ekonomika je výrazne orientovaná na priemyselnú produkciu, predovšetkým automobilový sektor, ktorý tvorí viac ako 40 % celkového exportu. Slovensko je svetový líder v počte vyrobených automobilov na obyvateľa. Je to vďaka priaznivému investičnému prostrediu, nízkym výrobným nákladom a kvalifikovanej pracovnej.

Slovensko je známe ako Automobilky ako Volkswagen, Kia, Peugeot-Citroën a Jaguar Land Rover majú v krajine svoje výrobné závody. Automobilový priemysel je kľúčovým exportérom a zamestnávateľom. Slovensko je silne orientované na export. Krajina importuje najmä energetické suroviny (ropa, zemný plyn) a stroje.

Tri najbohatšie firmy sú: **Slovenské elektrárne – majetok 13,44 miliardy eur**

Národná diaľničná spoločnosť – majetok 10,56 miliardy eur

Slovenský plynárenský priemysel – majetok 6,52 miliardy eur

Minimálna mzda v Slovenskej republike je v roku 2024 zákonom stanovená na 750 eur mesačne. Od januára 2025 bude minimálna mzda stanovená na 816 EUR mesačne. Pre najmenej zarábajúcich to predstavuje zvýšenie o 66 eur v hrubom oproti predchádzajúcemu roku. Priemerná mzda v roku 2024 sa zvýšila na 1520 EUR.

Miera nezamestnanosti uvádzajúca podiel nezamestnaných z ekonomicky aktívnych osôb predstavovala v 2 polroku 2024 rekordne nízku hodnotu 5,2 %,

Neočakávané a prudké zvýšenie cien v rokoch 2022 a 2023 výrazne ovplyvnilo finančnú situáciu domácností. Udialo sa tak nielen na Slovensku, ale aj v iných európskych krajinách. Samotné vyššie ceny v roku 2022 spôsobili pokles kúpnej sily priemernej rodiny o 10 %.

Každá rodina nakupuje iné tovary a služby, preto má každá rodina iný spotrebný kôš. V spotrebnom koši rodín s nižším príjmom majú väčšiu váhu výdavky na potraviny a energie, teda zložky, ktorých ceny rástli najviac. Preto sú tieto rodiny viac zasiahnuté inflačným šokom v porovnaní s rodinami s vyšším príjmom.

Vláda sa snažila kompenzovať negatívny vplyv vysokých cien dočasnými opatreniami, ktoré buď zvyšovali príjmy rodín, alebo naopak znižovali ceny elektriny, plynu a tepla.

V roku 2022 to boli dve vládne opatrenia s jednorazovým príspevkom vo výške 100€, určené rodičom detí a slabším sociálnym skupinám a 14-ty dôchodok pre poberateľov dôchodkov. V roku 2023 bolo najvýznamnejším opatrením cenový strop na energie a predčasná valorizácia všetkých dôchodkov v júli 2023 namiesto januára 2024 o 10,6 %. Vládne opatrenia boli v roku 2022 viac cielejšie na vybrané skupiny obyvateľstva a pomáhali najviac rodinám s nižším príjmom. Cenový strop na energie je plošné opatrenie a pomáha rodinám vo všetkých príjmových kategóriách. Otázna je jeho efektívnosť.

Druhým typom pozitívnych vplyvov na príjmy rodín je dodatočná valorizácia dávok a dôchodkov. Priemerná výška starobného dôchodku bola k jan. 2023 648,83 eura. Ešte pred štyrmi rokmi bola pritom priemerná výška vyplácaného dôchodku pri úrovni 477 eur. Druhý pozitívny vplyv priniesol infláciou vyvolaný dodatočný rast miezd. Ten je viditeľný v oboch rokoch. Súčet všetkých vyššie spomenutých vplyvov tvorí výsledný efekt na kúpnu silu. V roku 2022 bol výsledný efekt vo všetkých príjmových kategóriách záporný. Situácia v roku 2023 vyzerá odlišne. Tu boli kompenzačné efekty významné a prejavilo sa to vo výslednom pozitívnom vplyve inflačného šoku a opatrení na kúpnu silu rodín.

V dôsledku inflácie, bez akýchkoľvek kompenzačných opatrení, by výdavky rodinám s rôznym počtom detí vzrástli o 31 až 36 %. V kategóriách rodín bez detí sú zahrnutí aj [dôchodcovia](#), preto pozitívny vplyv na kúpyschopnosť týchto rodín mali najmä opatrenia, ktorými vláda v čase vysokej inflácie mimoriadne navýšila dôchodkové dávky. Dôchodky rástli vďaka vyplateniu 14-teho dôchodku, jednorazového príspevku pre dôchodcov vo výške 300 eur, a aj vďaka mimoriadnej valorizácii v roku 2023.

Pozrime sa na aktuálny rok. Inflácia na Slovensku v auguste vzrástla na 2,8 percenta z júlových 2,6 percenta a priblížila sa tak k najvyšším hodnotám tohto roka. Najvýznamnejší vplyv na rast inflácie mali vyššie ceny v odbore potraviny s nealko nápojmi drahšie oleje a tuky a tiež vyššie ceny chleba a obilnín či cukru a cukrovínok. Významný vplyv na infláciu mal naďalej aj rast cien v odbore doprava, aktuálne najmä rast cien dopravných služieb.

Trh práce zostáva stabilný, pričom nezamestnanosť poklesla na historicky najnižšiu úroveň zaznamenanú pred pandémiou. Reálne mzdy budú rásť tento rok konečne rýchlejšie ako inflácia. Domácnostiam preto ostane viac peňazí na spotrebu, na rozdiel od vlaňajšieho roka.

Na záver pár zaujímavostí:

Vláda prijala konsolidačný balík. Zmenia sa parametre výpočtu rodičovského dôchodku a tiež daňového bonusu. Zvyšuje sa základná sadzba DPH z 20 na 23 percent. Základné potraviny a lieky, kde sa zaviedla pred niekoľkými rokmi 10-percentná DPH, sa zníži na 5-percentnú sadzbu DPH. V 5% sadzbe budú zdravotnícke pomôcky, učebnice, nájomné bývanie či ubytovacie služby v cestovnom ruchu. Do 19-percentnej sadzby by mali okrem ostatných potravín spadať napríklad aj energie. Zavádza sa zdanenie finančných transakcií právnických osôb a živnostníkov. Cena ročnej známky by mala stúpnuť zo 60 na 90 eur. Zmena rodičovského dôchodku.

Tento mesiac bol v národnej bazilike v Šaštíne vyhlásený za blahoslaveného Ján Havlík, mučeník, prežil 11 rokov v uránových baniach, lágroch a žalároch československého gulagu. Zomrel na následky mučenia ako 37 ročný.

Tento víkend sa v Košiciach pochoduje za život.

Ďakujem za pozornosť.